

Løgmansrøðan 2002:

Vit hava sett okkum høg mál

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Løgmanntilfar

Harra formaður! Vit fara í dag undir fyrstu ting-setuna í hesum valskeiði. Tann 6. juni varð nýtt landsstýri skipað, sum hevur sett sær sum mál at ar-beiða fyri at gera Føroyar sjálv-bjargnar – figgjarliga og fyrisit-ingarliga – til tess, at Føroya fólk kann gera framtíðarstöðu sína av uttan forðandi bindingar.

Samgonguflokkarnir eru samd-ir um, at sjálvstýri, sosial trygd og framburðir eru høvuðssetningur landsstýrisins, og hava sett sær sum mál at skipa víðfevnt sam-starv við allar flokkar á Føroya løgtingi.

Undanfarna landsstýrið sam-ráddist við donsku stjórnina um ein sáttmála, ið skuldi skipa Fø-royar sum land við fullveldi í frælsum felagsskapi við Dan-mark.

Í hesum samráðingum var landsstýrið, sum Føroya fólk og Føroya løgtingi kunnuft, í støðugum mótvindi. Men henda støða broyttist, tá ið løgmaður og danski forsætismálaráðharrin á fundi í januar í ár samdust um eina felagslýsing, ið skapar grundarlag undir eini nøktandi sjálvstýristilgongd, har møguleiki eisini er at taka yvir mál, ið ikki eru nevnd í heimastýrislógini.

Støði er nú lagt undir eini tryggjari sjálvstýristilgongd, og samgongan ætlar at yvirtaka hesi málsoki: familjurættarmál, hav-umhvørvi, kortlegging, upphavs-rætt, vinnuloggávu, tilbúgving, veðurtenasta, vitaverk, uppmerk-ing, fjølmiðlaábyrgdarlóg og ar-beiðs- og uppihaldsloyvi.

Vit hava longu yvirtikið al-manna forsorg og undirvísingar-mál, og nú er tað okkara uppgáva at gera skipanir á hesum økjum við grundarlag í egnum vídur-skiftum.

Sjóbjargingarstöð, er stovnað, sum tekur sær av at samskipa bjarging og leiting á sjónum. Tylruskipan við nýmótans leiti- og bjargingarútgerð, ið røkkur allar partar av føroyskum sjógv, hevur nú verið virkin í eitt ár, og arbeitt verður við eini skipan, har læknar og bjargarar við serligari útbúgving, kunnu fara út við tylr-um.

Hin 1. januar 2002 varð radio-samskifti og radiogrunðað neyð- og trygdartænastan yvirtikin. Sama dag varð Skipaæfirlið yvir-tikið. Fyribils arbeiðir skipaæfir-

sær út sum, at vøksturin er steðg-aður, fyribils í øllum førum. Stóri búskaparvøksturin hevur vaksið trýstið á handilsjavnan. Tó vísu telni fyrsta ársfjórðing í ár eitt avlop

Í 90-árunum hevur verið stórt avlop á gjaldsjavnanum, og í fjør var tað 910 mill.

Í fleiri ár á rað hevur avlop ver-ið á figgjarlógini, og higartil í ár eru bæði skattur og avgjöld væl hægri enn mett. Gjaldføri lands-kassans er gott, og góðar 2 mia. eru á bók í Landsbankanum.

Øll skuldin uttanlands var um árslok 6,4 mia. og ognin 8,6 mia. Landskassaskuldin til danska stóðugt seinnu árin, men í lötuni

ans brævalán 300 mill. kr.

Sjálvt um ætlanir eru um at gera stórar iløgur í komandi ár-um, og upphæddirnar á figgjar-lógini til iløgur kunnu tykjast av-markaðar, ber til við neyvvari iløguætlan at fáa útint tær ætlanir, sum leingi hava ligið á láni.

Vinnan er hornasteinurin

Ein sjálvberandi og kappingarfør vinna er hornasteinurin undir ein-um sjálvberandi búskapi. Lands-stýrið fer framhaldandi at arbeiða fyri, at føroyskt vinnulív hevur bestu fortreytir fyri at geva avkast og mennast.

Menningin seinastu árin í ali-

vinnuni hevur gjørt føroyska bú-skapin sterkari. Í Føroyum eru nú gera stórar iløgur í komandi ár-um, og upphæddirnar á figgjar-lógini til iløgur kunnu tykjast av-markaðar, ber til við neyvvari iløguætlan at fáa útint tær ætlanir, sum leingi hava ligið á láni.

Nógv orka verður í lötuni nýtt at fylgja og loysa trupulleikar í sambandi við avgerð ES um at kanna um laksur av føroyskum uppruna hevur verið dumpaður á ES marknaðinum.

Leingi hevur verið tosað um, at

Nr. 144 - 1. august 2002

Nýggjar vinnur skulu mennast til tess at gera føroyskt vinnulív meiri fjøltáttað. Vónandi kann nýggi Vinnuframagnurrurin virka við til, at framtøk verða gjørd á økjunum sum til dømis: kunning-artøkni, bio- og ílegugransking og ferðavinnu.

Ein av fortreytunum fyri vinnu-livsmenning er hóskeiði ferða- og flutningssamband millum tey ymsu plássini í Føroyum og mill-um Føroyar og úrheimin. Lands-stýrið hevur tikið stór stig til tess at gera innlendis undirstøðukerv-ið betri so lættari verður at koma millum oyggjarnar. Hetta arbeiði heldur fram.

Á vinnu- og arbeiðsmarknaðar-økinum hevur landsstýrið sett sær fleiri mál í hesi tingsetu. Ætlanin er m.a., at landbúnaðarlóggávan skal verða endurskoðað, og kapp-ingarlógin skal verða dagförd, har samanleggingareftirlit eisini verður partur av lógini. Ætlanin er m.a. eisini, saman við port-unum á arbeiðsmarknaðinum, at gera skipan at loysa trætur á arbeiðsmarknaðinum, so skjótt tær koma í. Somuleiðis verður farið undir at gera eftirlønarskip-an fyri øll.

Landstýrið fer at virka fyri, at greiður skilnaður er millum tað almenna og tað privata. Hetta er besta trygd fyri, at beinleiðis politisk stýring viðvíkjandi føroy-skum vinnulívi kemur ikki aftur. Í hesum sambandi fer lands-stýrið nú undir eina tilgongd, sum væntandi fer at halda fram í fleiri ár, har tær ymisku fyrítøkurnar, sum landið eigur, verða einskild-ar.

Henda tilgongd eigur at verða skipað so, at hon hevur stórt álit millum teir íleggjarar, sum hava áhuga í at ognar sær hesar fyrítøk-ur. Tað er tí umráðandi, at fyri-treytirnar fyri einskiljingum eru greiðar, eins og at arbeiðið verður gjørt varliga og gjøgnumskygt og við so stórum politiskum støði sum gjørligt.

Landsstýrið kann við at vera virkið á einum komandi virðis-brævamarknaði hjálpa til at menna ein virðisbrævamarknað, sum fer at gera møguleikarnar hjá føroyskum vinnulívi betri, at fáa atgongd til vágafulsan kapital.

Fiskivinnan

Eftir tað at Løgtingið hevði aðal-orðaskifti um fiskivinnupolitikkk-in, er lógin um vinnuligan fiski-skap broytt. Umframt broytingar viðvíkjandi ráðgevingini í fiski-vinnuni og eina fylgissveina-skipan, sum skal bota um trygd-ina á sjónum og um fiskiveiði-eftirlitið, eru greiðari reglur gjørdar um at avhenda fiskirætt-indi og um brúksskyldu.

Fiskidagarnir næsta fiskiár verða óbroyttir, og lógaruppskot verður lagt fram um hetta í dag.

Sinámillum fiskiveiðisamráð-ingar fyri 2002 hava gingið rími-liga væl. Botnfiskakvoturnar í Barentshavinum eru hægri í 2002 í russiskum sjógv og nakað hæg-ri í norskum sjógv. Kvoturnar í ES-sjógv eru tær somu undantik-in svartkjaftakvotu, sum semja ikki fekst um. Í grønlandskum og íslenskum sjógv er kvotastigið óbroytt.

Strandalondini hava havt 10 samráðingarumfør um at loysa svartkjaftakvoturnar. Eitt uppskot um veiðisetting er gjørt, men enn er ikki semja hjá lógaruppskot-veiði og um býtið millum strandalondini. ES, Føroyar, Noreg og Ísland hava sett sær sína egnu kvotu fyri 2002.

Fiskimøguleikarnir eftir upp-sjóvarfiskasløgum eru enn góðir, men visindaliga ráðgevingin ávarar um støðuna hjá svart-kjaftastovninum, sum er í vanda av ov stórum veiðitrýsti. Her má havast í huga tann alstóra týd-ning, sum hesin stovnurin hevur fyri føroyska samfelagið. Norð-havssildin og makrelstovnurin eru væl fyri, og visindaliga ráðgev-ingin mælir til at halda fram við sama veiðisettingi.

Fiskivinnan er høvuðsvinna okkara, og áhugavert verður at siggja, hvønn týðning oljuvinnan kann fáa fyri Føroyar. Vit vita frá úrslitum av royndarboringunum í fjør, at borið varð við munandi nøgdir av olju í djúpum jarðløg-um. Ein frágreiðing við nágreini-ligari lýsing av boriúrslitunum verður latin Oljumálaráðnum ein av fyrstu døgnum eftir ólavsoku.

Finningarbrunnurin í fjør liggur tætt upp at landgrunsmarkinum móti Bretlandi, og roknast kann við, at ein møgulig oljuleið gong-ur tvørturum markið.

Mentan er góð iløga

Tað er ikki einans vinnan, ið ber framburð í sær. Flestu tjóðir ásanna, at mentanararbeiði, út-búgving og gransking eru grund-arlag undir samfelagsmenningini. Støddin á londum, nøgdin av náttúrutilfeingi og fólkatal eru ikki einastu treytir fyri at standa seg í heimssamfelagnum. Útbúg-ving og skapandi evni hjá fólk-i-num hava týðandi leiklut í hesum samanhangi. Tað skapar ikki bert fólkaraði, trivnað og javnbjóðis møguleikar, men eisini framburð, vinnulívsmenning og búskapar-vøkstur.

Okkara dugnaligu listafólk, tónleikarar, sjónleikarar, ítrottá-fólk, rithøvundar og granskarar hava seinastu árin aftur og aftur prógvað, at iløgur í mentan, út-búgving og gransking kunnu løna seg og seta Føroyar á heimskort-ið.

Okkara dugnaligu listafólk, tónleikarar, sjónleikarar, ítrottá-fólk, rithøvundar og granskarar hava seinastu árin aftur og aftur prógvað, at iløgur í mentan, út-búgving og gransking kunnu løna seg og seta Føroyar á heimskort-ið.

Í heyst verður aðalorðaskifti í løgtinginum um sernámsfrøði, og farið verður undir at fyrireika skúlatilboð til ung menningar-tarnað.

Útbúgving er ikki longur eitt avmarkað tíðarskeið, men fevnir um alt lívið. Tað er tí neyðugt at samskipa útbúgvingarverkið í Føroyum í eitt vitanarkervi og at skapa møguleikar fyri øktum samstarvi millum útbúgvingar-verkið, arbeiðsmarknaðin og vinnulívið.

Árið í ár er lýst sum árið hjá tí góða fólkaskúlanum. Ætlanin er at brúka tað, sum eftir er av ári-num, at hevja upp og roða um víðurskipti, sum hava við skúlan virki at gera. Skipað verður fyri ráðstevnum, fundum o.ø., sum kunnu vera við til at leggja lunnar undir eitt livandi kjak um fram-tíðar fólkaskúlan. Siðani er ætlan-in at fara undir at eftirmeta fólk-a-skúlalógina eins og lógina um læraraútbúgving.

Ein vælvirkandi fólkaskúli hev-

ur alstóran týðning fyri næmingin og fyri familjuna sum heild.

Familjan raðfest høgt

Landsstýrið raðfestir familjuna høgt, og fyri fyrstu ferð er mál-soðni skipað serstakt undir einum landsstýrismanni. Ætlanin er í hesum valskeiði at orða ein familju- og heilsupolitikk at leggja fyri Løgtingið til aðal-orðaskiftis.

Samgongan staðfestir, at familjan er kjarnin í samfelag-num. Tí eiga lógir, sum ikki sam-svara við hesa grundreglu, støð-ugt at verða broyttar, so tær virka fyri at fjálga um familjuna. Tiltøk eru longu sett í verk, sum hava til endamáls at finna orsökirnar til fosturtøkutrupulleikan.

Fólkatalið veksur alsamt, og stórus tørvur er á at fáa tak yvir hovdið. Grundarlagið undir góð-um familjutrivnaði eru góð bú-staðarviðurskipti. Landsstýrið hevur tí sett sær fyri at gera møguleikarnar fyri øðrvísi bú-staðarbygging betri. Arbeiðið at tillaga lóggávuna er farið í gongd, og lógin um Húsalánsgrunnin verður í hesum sambandi broytt. Familjumynstrið er broytt nógv seinastu 50 árin. Hetta sæst mill-um annað aftur í bráðfeingis tørvinum á ellis- og røktarheims-plássum.

Bráneyðugi tørvurin á eldrabú-støðum, ellis- og røktarheims-plássum skal – í samstarvi við kommunurnar – nøktast eftir galdandi skipan. Hóskandi upp-hædd verður sett av til endamálið, og ætlanin er, at kommunurnar taka stig til byggingina.

Eldrarøktin verður skjótast gjørligt lögð til kommunurnar at reka, og ein semja verður gjord millum land og kommunur um iløgur og skattabýti.

Ein annar partur av hesum øki er heimarøktin, sum nú eisini skal fenna um samdøgursrøkt. Trygd-in hjá teimum veikastu, ið búgva heima, verður tá styrkt munandi og tænastan tíðarhóskandi.